

A GONDOLATJEL BESZÉLGETÉSE KRISTÓ GYULA DÉKÁNNAL

G-j: Tanár Úr! Hadd köszöntsük Önt új funkciójában a Gondolatjel, illetve a kar diáksága nevében. Első kérdésünk is ezzel kapcsolatos: Tudjuk, Ön volt pár évvel ezelőtt egyetemünk rektora, és azt is tudjuk, illetve gondoljuk, hogy ezek a funkciók a tudományos munkában egy kicsit hátráltatóak.

K.Gy.: Több ok is szól amellett, hogy elvállaltam. Mindenekelőtt az, hogy felkértek, tehát nem én jelentkeztem, hogy dékán szeretnék lenni. Semmi esetre sem azért, amivel időnként szoktak viccelődni, hogy én már csak dékán nem voltam. Ezt maguk talán nem tudják, de voltam már dékánhelyettes is ezen a karon, voltam rektorhelyettes, rektor és a kollektívából csak a dékánság hiányzott. Nem, nem azért vállaltam el, hogy ezt is begyűjtsem, alapvetően azért, mert fölkertek, és nekem jól esett a bizalom.

Nyilvánvaló, hogy számot vetettem azzal, hogy a tudományos munkára némileg fékezőleg hat a közfunkciók ellátása, de én dicsekvés nélkül mondhatom, hogy jónéhány könyvet, munkát tettem le az elmúlt években, évtizedekben az asztalra. Talán szerénységtelenség lenne megmondani ezek számát, aki kíváncsi rá, úgyis megnézheti a könyvtárak szakkatalógusában. Én úgy érzem, hogy ez a 3 év, amit vállaltam, az megéri azt a negativumot, amely esetleg egy-egy könyvnek vagy cikknek az elmaradásával jár.

G-j: A most napvilágot látó új SzMSz (Szervezeti és Működési Szabályzat) mit változtat a diákság és mit az oktatók helyzetén?

K.Gy.: Ez a hallgatóság szempontjából is és az oktatók szempontjából is igen sokat jelent, hiszen a testületekben a hallgatók egyharmados képviselethez jutottak, s ez érvényesülni fog mind az egyetemi, mind a kari tanácsban, és amennyiben jól választják a hallgatók is és az oktatók is az őket megillető 1/3-1/3 részüket, akkor valóban el lehet majd érni, hogy a kar oktatói és hallgatói nagyrészt valóban demokratikus módon választott képviselete lesz.

Ez azonban csak a jéghegy csúcsa, ugyanis újra rangot kell kapjon a csoportvezetői megbízatás, ami hosszú éveken át merőben adminisztratív poszt volt, illetve nagyon jelentős szerepet fog játszani a kar életében a kari, az egyetem életében az egyetemi tanács, amely testületeket a csoportvezetők fogják alkotni, illetve az egyetemet választani. Megítélésem szerint nemcsak a demokráciának a csúcsára kell ügyelni, hogy ott minden kiglancolt, kilakozott legyen, sokkal fontosabbnak tartom, hogy az alulról fölépülő piramis jól funkcionáljon, egyszerűen a piramisépítés alapvető

szabálya szerint, egy alulról fölfelé és ne egy mindenáron fölülről lefelé erőszakoltan építkező szisztéma érvényesüljön. Az SzMSz-ben ezt az alulról fölfelé való építkezést realitásként tudom fölfogni, hiszen a tanulmányi csoportok választhatnak csoportvezetőt, és ezek eljárhatnak a kari hallgatói tanács üléseire.

G-j: Ennek megvalósulására lát-e Tanár úr lehetőséget, alkalmas-e a diákság ennek véghezvitelére?

KGy: Nagyon nehezen tudom megítélni, mert engem az elmúlt időszak olyan tapasztalatokkal is felruházott, hogy meglehetősen közömbösség van a hallgatók részéről saját ügyeik és általában a közügyek iránt. Nem egyedi jelenségről van szó, általában nagyfokú elfordulás van a közügyektől. Én nem tudom, hogy a tyúk és a tojás kettősségéből melyiknek biztosítsunk prioritást. Az lenne jó, ha szabályzat nélkül lenne meg a hallgatóknak az aktivitása, nyilván, de ha márnincs úgy, akkor én már abban bízom, hogy az SzMSz keretei adnak lehetőséget arra, hogy ezt a kedvet meghozzák. Én azt hiszem, hogyha a hallgatóknak ezt a szisztémát nem sikerül élettél megtölteni, akkor már többé nem lehet azt mondani, hogy fönt elszúrtak valamit. Ez az adott viszonyok között meglehetősen nagy szabadságot biztosít a saját szavuk hallatásában, ezekkel a biztosított lehetőségekkel kell majd élniük.

G-j: Önnek, mint dékánnak milyen változtatásai lesznek, milyen változtatási lehetőségei vannak?

KGy: Ezzel kapcsolatban semmiféle programnyilatkozattal nem készültem, ez az ország különben is tele van koncepciókkal meg programokkal. Nem koncepciókat meg programokat kell gyártani, hanem dolgozni kell. Én azt hiszem hogyha valami reformra szorul, akkor alapvetően az, hogy újra kell adni, ugyanúgy, ahogy az országnak vissza kell adni a munka jó ízét és becsületét, az egyetemen és a karon vissza kell adni az alapfunkciók önsúlyát. Mi alapvetően azért vagyunk itt tanárok, hogy oktassunk, neveljünk, tudományos munkát végezzünk, a hallgatók pedig azért vannak, hogy tanuljanak, nevelődjenek, alkalmassá váljanak az értelmiségi funkció betöltésére, illetve megtanulják a tudományos munka végzésének alapelveit. Megítélésem szerint ennek a hármas célkitűzésnek kell alárendelni a kar valamennyi

tevékenységét. Az üresjáratokat a minimálisra kell csökkenteni, el kell érni a lehetőségek határáig, hogy a kar ne hivatal legyen. Nyilván bizonyos vonatkozásban ez kikerülhetetlen, az adminisztrációnak is a maga helyére kell kerülnie. Az olyan tevékenységeket, amelyek számos vonatkozásban pótcselekvésnek minősülnek, erőteljesen vissza kell szorítani. Mire gondolok itt elsősorban? Nagyon sok felmérést végeztünk az elmúlt években, olyan felméréseket, amelyeknek az eredményét előre tudtuk, sőt azt is tudtuk, hogy a felmérés után sem fog változni semmi. Ezeket a felméréseket a minimálisnál is kevesebbre kell zsugorítani, és egyszerűen tudomásul kell venni, hogy az érvényesülésnek a jó oktató munka, a jó nevelő munka, a jó tudományos munka az alapja. Vissza kell állítani az oktatás szentségét, azt, hogy nálunk az oktatási időszak egy-egy szemeszterben 14 hétből és nem 8-ból és 9-ből áll. Vissza kell állítani a fegyelmet, azt, hogy az órák általában 50 és nem 25 percesek. Vissza kell állítani a vizsgafegyelmet. Nem valami vas kéz vagy korbács erejével, hanem egyszerűen azért, mert a hallgatók azért jöttek ide, hogy tanuljanak, akik pedig nem ezért jöttek ide, azoknak nincs helyük az egyetemen. Az oktatók pedig azért vannak, hogy oktassanak, neveljenek, tudományos munkát végezzenek, aki ennek nem tud eleget tenni, annak le kell vonnia a konzekvenciákat.

G-j: Milyen lehetőségeket lát az egyetemen a hallgatók tudományos munkavégzésére?

KGy: Nehéz kérdés, hiszen ennek lenne viszonylag objektivizált mutatója a TDK tevékenysége, tehát a kérdést el lehetne röviden úgy intézni, hogyha megnézzük a TDK tevékenységét, akkor megtudhatjuk, hogy egy karon milyen tudományos munka folyik. Ennél a kérdés sokkal bonyolultabb, tudniillik nagyon sokan vannak, akik a TDK-n belül nem tevékenykednek, de nagyon alapos és elmélyült tudományos munkát végeznek. A jó egyetemnek és a jó karnak a legfontosabb feladata az, hogy a hallgatókat orientálja arra az esetre, hogyha tudományos munkát végeznek, mit kell tenniük, tehát az önálló munkavégzés minimumát biztosítani kell. Nekem az a véleményem, hogy a TDK-n kívül erre a szemináriumokon is megvan a lehetőség. Ebből a szempontból én a diákkörrel vetekedőnek tartom a speciális kollégiumokat, a speciális

szemináriumokat, ahol egy-egy téma alaposabb megismerésére szövetkezett hallgatók tömörülnek egy-egy oktató köré.

G-j: Az SzMSz és a tanulmányi és vizsgaszabályzat által megszigorított tanulmányi rend nem vonja-e el a hallgatókat a tudományos, illetve plusz munka végzésétől, illetve nem okozhatja-e a túlzott szigorítás a közélettől való elfordulást?

KGy: Én most nagyon-nagyon vitriolba mártott nyelvvel mondom, hiszen tollal nem írhatom, hogy ennél jobban már nem hinném, hogy el tudja vonni. Lehet, hogy tévedek, de megítélésem szerint az elmúlt években - amikor nem volt ilyen szigorú a tanulmányi és vizsgaszabályzat - sem buzgott olyan nagyon a hallgatókban, főleg nem a KISZ körül az önálló tenni akarás. Tehát ilyen szempontból, mert nem helyezem magas szintre a hallgatói politikai töltetű öntevékenységet, mondjuk nem hinném, hogy nagy zuhanás következne be. Az más kérdés, hogy én az egyetemista létbe nem csupán azt értem bele, hogy csak a tanulásra koncentráljon, mert mikor tanulja meg egy leendő értelmiségi a hivatására való fölkészülést a szakmán túl, ha nem az egyetemen. Tehát én igenis beletartozónak vélem, hogy itt a tanulmányi csoporttól kezdve az öntevékeny csoportokon át, s akik a KISZ tagok, a KISZ-ben való tevékenységük alapján, tanulják meg a közéletiség leckéjét is. Akiben erre affinitás van, azt a legszigorúbb tanulmányi és vizsgaszabályzat sem riaszthatja el. Magyarán mondva, aki homo politicus, minden körülmény között utat talál ahhoz, hogy közéletiségét kiélje, és szívem szerint örömmre szolgálna, ha minél több ilyen homo politicus lenne éppen egy bölcsészkaron. Egy tanár világ életében homo politicus. Hogyha valaki a bölcsészkart elvégzi, és nem tanár lesz, hanem lektor, dramaturg, újságíró, legalább annyira homo politicusnak kell lennie, mintha tanár lenne. Tehát ezt a bölcsészkaron nem szembe kell állítani, hanem éppen kiegészítő tevékenységként kell alkalmazni. Az más kérdés, hogy nagyon jó lenne, hogyha olyan hallgatók kerülnének hozzánk, akik a tanulmányi követelményeknek magas szinten tudnának eleget tenni, és buzogna bennük a közösségért való tenni akarás.

G-j: Ennek látható-e valamilyen anyagi és tárgyi feltétele is, gondolok itt a hallgatószám csökkenésére és a tanteremgondok kiküszöbölésére.

KGy: Sokat szokás hivatkozni az anyagi nehézségekre, azt hiszem teljes joggal. Sok dolognál azonban nem szívesen hivatkozom erre, mert vannak olyan dolgok, ahol az anyagi szempont nem abszolút meghatározó. Ilyennek tartom azt, hogy az egyetemi hallgató azért jön az egyetemre, hogy tanuljon, művelődjön, nyilvánvaló, hogy ezt üres gyomorral nem lehet megcsinálni, de talán nem vetem el nagyon a súlykot, hogyha azt mondom, hogy a mai egyetemre eljutó fiatalság túlnyomó többségét reálisan az éhezés, meg a mindennapi nélkülözés nem fenyegeti. Én ezt nagyon félvem, de meg merném kockáztatni. Ha ez viszont nincs, akkor ezt adottnak tekintvén joggal lehet elvárni a hallgatóktól, hogy legalább a választott szakjukban próbáljanak meg mindent megtenni. Itt arról van szó, hogy az emberek túlnyomó többsége számára az élet nem kínál nagyon széles választási lehetőséget. Ráálltak egy pályára, és próbálnak meghatározott szűk keretek között mozogni. Én azt hiszem, nem túl nagy elvárás, hogy a választott szakjaiknak minél jobb elsajátítása érdekében tegyenek meg mindent. Mi arra törekszünk, hogy ezekhez a feltételeket megteremtsük. Sajnos a feltételek vonatkozásában már nem lehet azt mondani, hogy az anyagiak elhanyagolhatók. Erőfeszítéseket teszünk arra, hogy területet nyerjünk, helyet nyerjünk, kétségbeesett erőfeszítéseket teszünk arra, hogy a legfontosabb könyveket meg tudjuk vásárolni. Én azt hiszem, hogy néhány éven belül még komoly problémákkal kell szembenéznünk, hiszen két körülmény is erre sarkall bennünket. Egyfelől Magyarország a maga korosztályára nézve 10 -os egyetemi beiskolázottságával az európai mezőny legvégén foglal helyet, másrészt pedig a 90-es évek elejére érik el a 18 éves életkort a 70-es évek elején-közepén született nagy korosztályok. Tehát két olyan szempont is van, ami az egyetemi oktatás további eltömegesedéséhez fog vezetni. Meg kell mondani, hogy ez az, ami bizonyos szempontból még mindig erőteljes kiválasztódáson alapuló egyetemi elitképzésünk számára újabb kihívást jelent. Minden politikai és szakmai szempont megvalósítása érdekében növelni kell a felsőoktatási képzésben résztvevők számát a jelenlegi 10 -ről mondjuk 20 felé.

G-j - Köszönjük a beszélgetést.

Az interjút Tóth István és
Farkas Zoltán készítette.

Ami a köztudatból hiányzik

Nagy valószínűség szerint az elmúlt hónapok keserű tapasztalatai vezettek a kar életét mélyen érintő szabályzatok iránti érdektelenséghez.

A jelen helyzet ismeretében azonban elkerülhetetlennek tartjuk a rendelkezések sorának felvonultatását, melyek az elkövetkezendő hónapok és évek eseményeit határozzák meg. Ezek szerencsés kimenetele csak koncentrált figyelem és megfelelő aktivitás mellett biztosított.

A Szervezeti és Működési Szabályzat (SzMSz) által előírt hallgatói alapközösségek teremthetik meg ennek a lehetőségét. Ezt igazolja kari szinten az SzMSz középponti elemének, a Kari Tanácsnak (KT) problematikája is. Ezen testület hallgatói képviselőit ugyanis a Kari Hallgatói Tanács (KHT) választja.

A tisztánlátás érdekében idézzük a szabályzat megfelelő pontjait:

"A Kari Hallgatói Tanács a Kar hallgatóinak választott testületi szerve, melynek tagjai az összes hallgatói alapközösségek vezetői.

A csoport vezetőjét akadályoztatása esetén választott helyettese teljes joggal helyettesítheti."

Ezek után már nyilvánvaló, hogy milyen nagy felelősség hárul a tanulmányi csoportok tagjaira, azáltal, hogy az érdekeiket leginkább képviselni tudó egyént kell megválasztaniuk csoportvezetőnek. A delegálás és visszahívás a választó közösség (a csoport) joga:

"Az egyetemen minden tanulmányi csoport egy hallgatói alapközösség, amely maga választja meg a vezetőjét és annak helyettesét."

"A KHT

- a/ egyetértési jogot gyakorol a kari szabályzatok hallgatókat érintő rendelkezéseinek elfogadásakor és módosításakor;
- b/ véleményezi a Kar fejlesztési tervének hallgatókat érintő részeit, az ifjúságpolitikai célú pénzeszközök felhasználását;
- c/ napirendjére tűzhet a Kar hallgatóit általánosan érintő egyéb kérdéseket;
- d/ megválasztja a hallgatóság képviselőit a kari állami szervekbe (Kari Tanács, Elnökség, Dékáni Tanács, tanulmányi, fegyelmi és diákajóléti bizottság).

A KHT-t szükség szerint, de évente legalább egyszer a dékán hívja össze. A KHT összehívását kezdeményezhetik a Kari Tanács, a Kari KISZ-Vezetőség, valamint a Kari Tanács hallgatói képviselői.

A KHT határozatképes, ha az alapközösségek képviselőinek legalább fele jelen van. A KHT határozatát szótöbbséggel, nyílt szavazással hozza. A választásokat titkos írászavazással kell lebonyolítani."

A Kari Tanács, mely a kar életére vonatkozó valamennyi lényeges kérdésben dönt a következő összetételben áll fel:

- "a/ elnöke a dékán,
- b/ titkára a Kari Tanács által választott oktató, további szavazati jogú tagjai a
- c/ dékánhelyettesek,
- d/ a tanszékcsoportok vezetői, akadályoztatásuk esetén helyetteseik,
- e/ a kar előző dékánja,
- f/ az MSZMP kari vezetőségének képviselője,
- g/ a Pedagógus Szakszervezet kari bizottságának képviselője,
- h/ a KISZ kari vezetőségének képviselője,
- i/ az a. c. e. pontokban megjelölt kari tanácstagok számával megegyező számú választott tanácstag, akik közül egy nem oktató, vagy kutató dolgozót a Pedagógus Szakszervezet kari bizalmi testülete választ, a jelölésnél arra kell törekedni, hogy köztük lehetőleg minden tudományterület és oktatói réteg képviselve legyen.
- j/ az i. pontban megjelölt kari tanácstagok számával megegyező számú, a kar hallgatói által választott tanácstag, köztük a levelező és esti tagozat hallgatóinak egy-egy képviselője, ha ilyen tagozat a karon működik."

A j/ pont alapján a karon 11 hallgató kap képviseleti helyet a Kari Tanácsban, akik közül egy levelező tagozatos. A fennmaradó tíz posztot pedig évfolyamonként két nappali tagozatos hallgató tölti ki. A különböző kari hallgatói közösségek (KHT, KT) és az állami szervek (Tanulmányi, Fegyelmi, Diákjóléti, Pályázati, Tudományos, Diákköri Bizottság) hallgatói képviselőinek megválasztására október 8-án kari fórum keretében kerül sor.

Farkas Zoltán